

Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP, James Brent OP,
Thomas Davenport OP, John Baptist Ku OP

EWOLUCJA

W ŚWIETLE
WIARY

Perspektywa tomistyczna

w|drodze
⊕

EWOLUCJA

W ŚWIETLE
WIARY

Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP, James Brent OP,
Thomas Davenport OP, John Baptist Ku OP

EWOLUCJA

W ŚWIETLE WIARY

Perspektywa tomistyczna

Przełożyli
Grażyna Gomola i Aleksander Gomola

w|drodze

Original edition published in English under the title: *Thomistic Evolution:
A Catholic Approach to Understanding Evolution in the Light of Faith*

© Dominican Province of St. Joseph (USA), 2018

© Copyright for this edition by Wydawnictwo W drodze, 2019

Redaktor prowadzący – MICHAŁ GOLUBIEWSKI OP

Konsultacja naukowa – DR ŁUKASZ MŚCISŁAWSKI OP

Redakcja – MAGDALENA PABICH

Korekta – LIDIA KOZŁOWSKA

Skład i łamanie – JAKUB SIEDLECKI

Projekt okładki i stron tytułowych – RADOSŁAW KRAWCZYK

ISBN 978-83-7906-300-0

Wydanie I – 2019

Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów w DRODZE sp. z o.o.

ul. Kościuszki 99

61-716 Poznań

tel. 61 852 39 62

www.wdrodze.pl

sprzedaz@wdrodze.pl

*„Wiara i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki
unos się ku kontemplacji prawdy”.*

JAN PAWEŁ II, *Fides et ratio*

Wstęp

Teoria ewolucji, przyjmowana w tej książce jako zbiór twierdzeń naukowych, zgodnie z którymi wszystkie organizmy żywe na naszej planecie mają wspólne pochodzenie biologiczne, a ich różnorodność jest wynikiem procesu doboru naturalnego działającego w oparciu o zróżnicowanie genetyczne, zrodziła wśród katolików i innych chrześcijan szereg kwestii dyskutowanych. Oto niektóre z nich: Na czym polega stwórcze działanie Boga w ewoluującym świecie? Jak rozumieć i interpretować w świetle teorii ewolucji opisy stworzenia w Piśmie Świętym? Czy Adam i Ewa rzeczywiście istnieli u początku historii człowieka jako gatunku? Podobnych kwestii jest znacznie więcej.

Święty Tomasz z Akwinu (1225–1274) był dominikaninem, kapłanem, filozofem, teologiem i doktorem Kościoła. Nazywa się go często Doktorem Anielskim nie tylko ze względu na czystość serca, lecz także dlatego, że pisał bardzo dużo o aniołach.

Zasłynął dwoma dziełami będącymi podsumowaniem teologii: *Summą teologii* i *Summą przeciwko poganom*, a ponadto napisał szereg komentarzy do pism Arystotelesa i do ksiąg Biblii.

Przyjmuje się powszechnie, że św. Tomasz był jednym z najbardziej błyskotliwych i znaczących myślicieli w historii Kościoła katolickiego. Nie dziwi zatem, że Drugi Sobór Watykański w *Dekrecie o formacji kapłańskiej* stwierdza: „alumni, idąc za św. Tomaszem jako mistrzem, powinni się nauczyć głębiej w nie [tajemnice zbawienia] wnikać i dostrzegać między nimi związek na mocy poznania spekulatywnego”¹.

Jako dominikanie i uczeni wierni głoszeniu Ewangelii, jesteśmy przekonani, że tomistyczna tradycja intelektualna zakorzeniona w syntezie filozoficznej i teologicznej św. Tomasza z Akwinu także i dzisiaj może dostarczyć nam wnikliwych i przekonujących odpowiedzi na kwestie dyskutowane wynikające z teorii ewolucji.

Nasze doświadczenie duszpasterskie pokazało nam, że katolicy oraz inni chrześcijanie są często zaskoczeni nowatorstwem i błyskotliwością odpowiedzi tomizmu na kwestie dyskutowane dotyczące teorii ewolucji. Jest tak często dlatego, że odpowiedzi te godzą konkretne dychotomie i poza nie wykraczają – na przykład dychotomię między przypadkiem a planem – kształtujące współczesną debatę między nauką a religią. Plan Boga realizuje się także przez przypadek! Trzeba ze smutkiem stwierdzić, że odpowiedzi tomizmu na te dyskutowane w nauce i religii kwestie nie są ani dobrze znane, ani należycie rozumiane.

Napisaliśmy tę książkę, aby temu zaradzić, i równocześnie stworzyliśmy będącą jej uzupełnieniem stronę internetową (www.thomisticevolution.org), gdzie można znaleźć szereg

¹ *Dekret o formacji kapłańskiej*, 16, w: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Poznań 2002, s. 298.

odpowiedzi na dyskutowane kwestie obejmujące zagadnienia, z którymi spotykaliśmy się najczęściej podczas naszych rozmów z wiernymi. Każdy z rozdziałów książki można czytać oddzielnie, niemniej ich kolejność odzwierciedla wizję teologiczną naszego współbrata, Doktora Anielskiego.

Książka składa się z czterech części. W części pierwszej przedstawiamy na samym początku, jak wiara i rozum łączą się niczym dwa skrzydła ducha ludzkiego, na których unosi się on ku kontemplacji prawdy². Następnie w drugiej części zajmujemy się w kilku rozdziałach kwestiami dyskutowanymi poświęconymi istnieniu i naturze Boga bez odwoływania się do objawienia. Te kwestie filozoficzne stanowią sedno dociekań określanych mianem teologii naturalnej. W trzeciej części książki przyglądamy się podstawom biblijnym tego, jak Kościół rozumie stwórcze działanie Boga w świecie. Co Bóg powiedział nam na temat swojej roli odnośnie do ogromnej różnorodności życia na naszej planecie. Ostatnia część książki poświęcona jest kwestiom dyskutowanym dotyczącym bezpośrednio twierdzeń naukowych formułowanych przez biologię ewolucyjną oraz ważnemu zadaniu teologii, aby twierdzenia te odnieść do nauczania Kościoła katolickiego.

² Zob. Jan Paweł II, *Fides et ratio*, 1.

Spis treści

WSTĘP — 7

PODZIĘKOWANIA — 11

ROZDZIAŁ 1. Wiara i rozum – dwa skrzydła ludzkiego ducha
(cz. I) (James Brent OP) — 13

ROZDZIAŁ 2. Czym jest rozum? (James Brent OP) — 21

ROZDZIAŁ 3. Czym jest wiara? (James Brent OP) — 29

ROZDZIAŁ 4. Wiara i rozum – dwa skrzydła ludzkiego ducha
(cz. II) (James Brent OP) — 35

ROZDZIAŁ 5. Przyczynowość: cztery przyczyny działające
w świecie (Thomas Davenport OP) — 45

ROZDZIAŁ 6. Istnienie Boga w świetle rozumu (James
Brent OP) — 53

ROZDZIAŁ 7. Natura stworzenia (James Brent OP) — 67

ROZDZIAŁ 8. Boża wiedza i miłość obecne w stworzeniu
(Thomas Davenport OP) — 75

ROZDZIAŁ 9. Opatrzność Boża kierująca stworzeniem
(Thomas Davenport OP) — 81

- ROZDZIAŁ 10. Losowość, przypadek a Boża opatrzność
(Thomas Davenport OP) — **87**
- ROZDZIAŁ 11. Opatrzność a wolność człowieka (Thomas
Davenport OP) — **93**
- ROZDZIAŁ 12. Opatrzność a tajemnica zła
(Thomas Davenport OP) — **99**
- ROZDZIAŁ 13. Autorytet, charakter i interpretacja Pisma Świętego
(John Baptist Ku OP) — **105**
- ROZDZIAŁ 14. Lektura Biblii i sensy Pisma Świętego (John
Baptist Ku OP) — **113**
- ROZDZIAŁ 15. Interpretacja opisów stworzenia w Biblii (John
Baptist Ku OP) — **119**
- ROZDZIAŁ 16. Interpretacja pierwszego rozdziału Księgi Rodzaju
w pismach ojców Kościoła (John Baptist Ku OP) — **127**
- ROZDZIAŁ 17. Tomaszowa interpretacja pierwszego rozdziału
Księgi Rodzaju (John Baptist Ku OP) — **135**
- ROZDZIAŁ 18. Współczesna egzegeza opisów stworzenia (John
Baptist Ku OP) — **143**
- ROZDZIAŁ 19. Nauczanie katolickie dotyczące stworzenia
i pochodzenia człowieka (Nicanor Pier Giorgio
Austriaco OP) — **151**
- ROZDZIAŁ 20. Splot dowodów na ewolucję (cz. I) (Nicanor Pier
Giorgio Austriaco OP) — **155**
- ROZDZIAŁ 21. Splot dowodów na ewolucję (cz. II) (Nicanor Pier
Giorgio Austriaco OP) — **159**
- ROZDZIAŁ 22. Odpowiedniość stworzenia na drodze ewolucji
(Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) — **165**
- ROZDZIAŁ 23. Jak Bóg stwarza przez ewolucję? (Nicanor Pier
Giorgio Austriaco OP) — **173**
- ROZDZIAŁ 24. Jak Bóg na drodze ewolucji stworzył gatunek
Homo sapiens? (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) — **181**
- ROZDZIAŁ 25. Historyczność Adama i Ewy (cz. I – dane
teologiczne) (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) — **187**

ROZDZIAŁ 26. Historyczność Adama i Ewy (cz. II – doktryna grzechu pierworodnego) (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) —	193
ROZDZIAŁ 27. Historyczność Adama i Ewy (cz. III – dane naukowe) (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) —	201
ROZDZIAŁ 28. Historyczność Adama i Ewy (cz. IV– synteza teologiczna) (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) —	207
ROZDZIAŁ 29. Tomistyczna odpowiedź na inteligentny projekt (Nicanor Pier Giorgio Austriaco OP) —	213
ROZDZIAŁ 30. Cel ewolucji: wizja uszczęśliwiająca (Thomas Davenport OP) —	219
POSŁOWIE (Mariusz Tabaczek OP) —	225
O AUTORACH —	247